

льованою у інформаційному відношенні й абсолютно проникною у матеріально-енергетичному відношенні. Це означає, що будь-яке надходження інформації з середовища в систему (вхід) і надходження інформації з системи в середовище (вихід) є контрольованим, або хоча б спостережним; матеріальні й енергетичні потоки розглядаються лише у ролі носіїв інформації. Важливим поняттям такої системи є поняття зворотнього зв'язку, зміст якого полягає у інформаційному впливі виходу системи на її вхід [4, с. 35–36].

5. Цілеспрямовані системи – системи, що володіють цілеспрямованістю (тобто управлінням системи і приведенням до певної поведінки чи стану, компенсуючи зовнішній вплив). Досягнення цілі у більшості випадків має ймовірнісний характер. Ціль визначається як бажаний стан системи, певну реакцію на виході системи. Засоби досягнення цілей відбираються за певними правилами чи нормами, тобто критеріями [4, с. 37].

Висновки. Системний аналіз був і залишається одним із базових методів дослідження у багатьох, у тому числі й економічних, науках. Використання цього методу допомагає досліднику, насамперед, проникнути у суть досліджуваного об'єкта, однак нині бракує методологічних підходів, які дали б змогу у його рамках повною мірою використовувати можливості математичного апарату. Серед багатьох типів систем, що виділяються дослідниками, найбільший інтерес викликають саме динамічні системи, до яких належать національні економічні системи, у тому

числі й економіка нашої держави. Ґрунтовний аналіз національної економічної системи є невід'ємною передумовою формування та імплементації ефективної економічної політики держави.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гречина І.В. Системний підхід як методологічна основа дослідження потенціалу економічних систем / І.В. Гречина // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 7. – С. 15–18. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://econa.at.ua/Vypusk_7/grachyna.pdf
2. Спицнадель В.Н. Основы системного анализа / В.Н. Спицнадель : [учебное пособие]. – СПб.: «Изд. дом. «Бизнес-пресса»», 2000.
3. Блауберг Н.В. Системный подход в современной науке / [Н.В. Блауберг, В.Н. Садовский, Е.Г. Юдин] // Проблемы методологии системного исследования. – М.: Мысль. 1970.
4. Черняк Ю.И. Системный анализ в управлении экономикой / Ю.И. Черняк. – М.: «Экономика», 1975.
5. Лекторський В.А. О принципах исследования систем / В.А. Лекторський, В.Н. Садовський // Вопросы философии. – 1960. – №8. – С. 41–53.
6. Мекшун П.В. Системно-синергетичний аспект забезпечення економічної безпеки національної економіки / П.В. Мекшун // Ефективна економіка. – 2013. – №4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1963>
7. Пугачова О.Г. Теорія катастроф і бифуркацій: синергетика у економіці / О.Г. Пугачова // Інститут еволюційної економіки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iee.org.ua/ua/publication/78/>

УДК 330.322:338.3:637.12

Дремлюк А.В.
аспірант

Уманського національного університету садівництва

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ІНВЕСТУВАННЯ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

У статті досліджуються сучасні умови та основні перешкоди залучення інвестицій в галузь молочного скотарства України. У відповідності до виявлених перешкод запропоновано напрями удосконалення діючого організаційно-економічного механізму залучення інвестицій у молочне скотарство. Обґрунтовано практичні рекомендації щодо інвестиційного забезпечення розвитку галузі молочного скотарства.

Ключові слова: інвестиції, організаційно-економічний механізм, інвестування, інвестиційна діяльність, молочне скотарство.

Дремлюк А.В. НАПРАВЛЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ИНВЕСТИРОВАНИЯ МОЛОЧНОГО ЖИВОТНОВОДСТВА

В статье исследуются современные условия и основные препятствия привлечения инвестиций в отрасль молочного животноводства Украины. В соответствии с выявленными препятствиями предложены направления совершенствования действующего организационно-экономического механизма привлечения инвестиций в молочное животноводство. Обоснованы практические рекомендации по инвестиционному обеспечению развития отрасли молочного животноводства.

Ключевые слова: инвестиции, организационно-экономический механизм, инвестирование, инвестиционная деятельность, молочное животноводство.

Dremlyuk A.V. THE WAYS OF FORMING EFFECTIVE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF INVESTMENTS IN DAIRY CATTLE

The article deals with modern facilities and the main obstacles of attracting investments in dairy cattle industry of Ukraine. In accordance with the identified obstacles the directions of improving existing organizational and economic mechanism of attractinn investments in dairy cattle were proposed. The practical advices for supporting investments in dairy industry were grounded.

Keywords: investments, organizational and economic mechanism, investing, investment activity, dairy farming.

Постановка проблеми. Однією з основних причин, що продовжує стримувати розвиток молочного скотарства, є низький рівень залучення інвестицій в галузь. Незважаючи на деяке поживлення інвестиційних процесів у 2009–2010 рр., що знайшло своє відобра-

ження у зростанні кількості введених в дію тваринницьких приміщень, фактичні обсяги інвестицій досі залишаються недостатніми для повноцінного забезпечення галузі реконструйованими чи новозбудованими приміщеннями. Більшість дослідників основною

причиною зниження інвестицій в сільське господарство, зокрема в молочне скотарство, вважають низький рівень інвестиційної привабливості, зумовлений низкою причин, серед яких: нестабільна політична та економічна ситуація, відсутність в Україні повноцінного ринку землі, низькі темпи інтеграції країни в європейські ринки, недосконалі механізми державної інвестиційної підтримки виробників молока. Вимоги до якості молока, закріплені в державних стандартах, значно нижчі за світові. Це створює підґрунтя для низької ціни на якісне молоко, що, в свою чергу, робить не вигідними інвестиції та саме виробництво якісного молока. Крім того, передчасне скасування спецрежиму ПДВ (яке було заплановане на 1 січня 2018 р.) стало дуже болісним питанням для сільськогосподарських виробників. В умовах відсутності прямої бюджетної підтримки спецрежим оподаткування залишався для аграріїв єдиним ефективним інструментом державної допомоги. Тепер для зменшення втрат від скасування спецрежиму мають бути розроблені ефективні програми прямої підтримки сектору, а також встановлені законодавчі гарантії реального фінансування відповідних програм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення публікацій з обраної тематики виявило, що теоретичним і практичним аспектам інвестиційного забезпечення розвитку аграрних підприємств значну увагу приділяли вчені-економісти: В. Андрійчук, І. Вінченко, В. Галушко, С. Гуткевич, М. Дем'яненко, М. Кісіль, М. Коденська, Є. Ланченко, Ю. Лупенко, Л. Павловська, Г. Підлісецький, О. Поліщук, О. Ролінський, П. Саблук, В. Ходаківський та ін. Проблеми залучення інвестицій в галузь молочного скотарства досліджували М. Ільчук, Н. Калінчик, П. Канінський, П. Коваль, М. Місюк, Т. Мостенська, Т. Краснодєд, Р. Петренко, А. Петриченко, Д. Толстопятова, П. Шваб та ін. Проте, недостатньо дослідженими залишаються причини зниження інвестицій в сільське господарство, зокрема в молочне скотарство, особливостей інвестування галузі, обґрунтування практичних рекомендацій щодо інвестиційного забезпечення розвитку галузі молочного скотарства.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість публікацій в галузі інвестування молочного скотарства, до цих пір не існує єдиного організаційно-економічного механізму залучення капіталу в галузь.

Мета статті. Проаналізувати основні тенденції розвитку галузі, визначити проблеми, що стримують надходження інвестиційного капіталу, дослідити напрями формування організаційно-економічного механізму залучення інвестицій в молочне скотарство України.

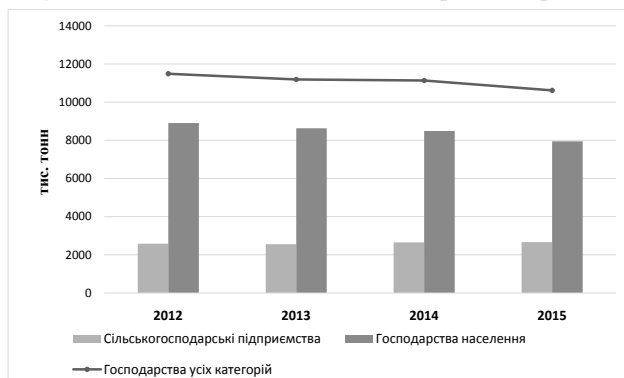

Рис. 1. Динаміка виробництва молока в Україні за категоріями господарств [2, с. 156; 3, с. 178; 4, с. 181; 5, с. 179]

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз динаміки виробництва молока в Україні (рис. 1) свідчить про стійку тенденцію до зменшення його обсягів та збереження значної частки господарств населення (близько 80%) у структурі виробництва. Так, у 2014 р. обсяг виробленого молока в усіх категоріях господарств склав 10 615,4 тис. т, що становить 83,8% від рівня 2000 р. та 95,4% від рівня попереднього року.

Дана тенденція відбувається у зв'язку зі скороченням ними поголів'я великої рогатої худоби та корів. Якщо у 2012 р. воно становило 4 534 тис. голів, то у 2015 р. – лише 3 750,3 відповідно. (рис. 2).

У сільськогосподарських підприємствах за визначений період основне стадо скоротилося на 167 тис. голів. Як наслідок, відбулося скорочення сировинної бази, перевага належить дрібнотоварному виробництву.

Тенденцією останніх років є запровадження технологій, що дають можливість знизити собівартість виробництва продукції та підвищити її якість. Однак це потребує додаткового залучення інвестиційного капіталу і, відповідно, розробки організаційно-економічного механізму залучення інвестицій в галузь молочного скотарства.

Організаційно-економічний механізм залучення інвестицій в галузь молочного скотарства слід розглядати як систему організаційних, економічних, правових, управлінських і регулюючих дій, способів і процесів, які формують і впливають на порядок здійснення інвестиційної діяльності й протікання інвестиційних процесів у молочному скотарстві. Розробка і запровадження ефективної роботи механізму приведе до досягнення очікуваних економічних, соціальних, екологічних та інших результатів.

Нині основою стабільного функціонування галузі є великотоварне виробництво, що потребує створення належної матеріально-технічної бази, а відтак – значних капіталовкладень. Орієнтовна потреба в коштах для будівництва сучасного молочно-товарного комплексу на 1 тис. гол. основного стада, обладнаного доїльним залом, за безприв'язного, боксового утримання корів становить 84,4 млн. грн. Такі проекти є привабливими для інвесторів, які пов'язують свою майбутню діяльність з молочним бізнесом. Окрім цього, доцільним є запровадження інноваційних підходів господарювання в середніх за розмірами сільськогосподарських підприємствах, у тому числі фермерських господарствах. Сільськогосподарські підприємства з площею ріллі 4–6 тис. га можуть побудувати або реконструювати наявні підприємства з потужністю 400–600 корів. Будівництво таких ферм передбачає менші суми інвестицій [1, с. 44–46].

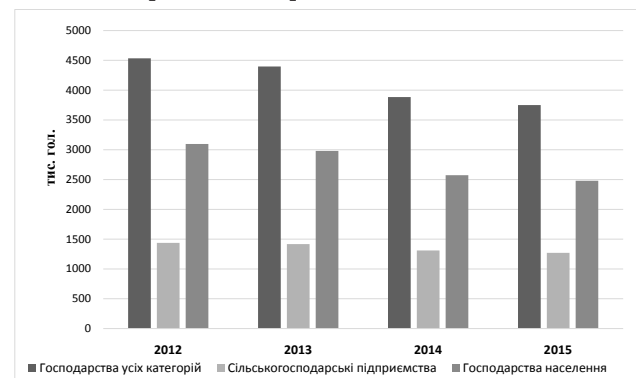

Рис. 2. Динаміка поголів'я великої рогатої худоби за категоріями господарств в Україні [2, с. 156; 3, с. 178; 4, с. 181; 5, с. 179]

Досягнення перспективних показників розвитку галузі неможливе без підвищення ефективності господарювання дрібних товаровиробників. У період становлення великотоварного виробництва особисті селянські господарства забезпечують значну частку потреб внутрішнього ринку. Дрібнотоварним виробникам доцільно об'єднуватися в молочарські кооперативи задля сприяння формуванню товарних партій продукції, її централізованій реалізації та можливості підвищення закупівельних цін.

Перебудова галузі повинна супроводжуватися комплексною цілеспрямованою державною підтримкою. Зокрема, для розвитку великотоварного виробництва необхідно розширити доступ підприємців до середньострокових (до 3 років) та довгострокових (до 8 років) кредитів комерційних банків за рахунок часткової компенсації з Державного бюджету ставок користування запозиченими коштами, а також подовження та збільшення фінансування відшкодувань суб'єктам господарювання вартості будівництва і реконструкції тваринницьких комплексів. Окрім цього, значною підтримкою при залученні інвестицій у великотоварне виробництво має бути спрощення правової процедури впровадження тваринницьких проектів [6].

Селянські господарства, які виробляють товарне молоко та бажають збільшити поголів'я корів, повинні отримувати державну підтримку на одному рівні з сільськогосподарськими підприємствами. Тому потребують подовження програми часткової компенсації визначених витрат на придбання обладнання для доїння й охолодження молока, реєстрацію й ідентифікацію худоби господарств населення, штучне осіменіння маточного поголів'я тощо.

Погоджуємось із П. Коваль, що організаційно-економічний механізм залучення інвестицій в галузь молочного скотарства слід розглядати як систему організаційних, економічних, правових, управлінських і регулюючих дій, способів і процесів, які формують і впливають на порядок здійснення інвестиційної діяльності й протікання інвестиційних процесів у молочному скотарстві, що приведе до досягнення очікуваних економічних, соціальних, екологічних та інших результатів [7, с. 45–52]. Однак вважаємо, що для різних за розмірами груп господарств повинен бути сформований специфічний організаційно-економічний механізм, який би враховував їх особливості.

Наразі в експертному середовищі існує декілька принципових підходів до розвитку молочного тваринництва. Більша частина науковців спрямовує інвестиції на створення сучасних великотоварних ферм (або реконструкції існуючих ферм із використанням сучасних технологій), пристосованих до виробництва високоякісного молока, яке купується за вищими цінами. Створення великотоварних ферм дає можливість зменшити питому вартість скотомісця та забезпечити можливість отримувати максимальну виручку. Водночас такий підхід потребує великих в абсолютному вимірі обсягів інвестицій, які мають бути щонайменше захищені гарантованим ринком збуту. Інші вчені відзначають створення розгалуженої мережі середніх та дрібних м'ясо-молочних ферм, орієнтованих на регіональні та кліматичні особливості. У більшості випадків нові проекти розробляються із перспективою прямої співпраці інвестора з основним споживачем молочної сировини, якими є підприємства та компанії молокопереробної промисловості.

Дослідивши стан і проблеми розвитку молочного скотарства, зауважимо, що на сучасному етапі розвитку молочної галузі існують наступні перспективні напрями:

- подальше поліпшення селекційно-плеїнної роботи і забезпечення розширеного власного відтворення шляхом вирощування плеїнного поголів'я з високим генетичним потенціалом плеїнними заводами та племрепродукторами;

- підвищення продуктивності худоби шляхом поліпшення рівня годівлі поголів'я, ліквідації білкового та вітамінного дефіциту в кормах, збільшення в раціонах тих видів кормів, які максимально сприяють виходу продукції з розрахунку на голову худоби і поліпшення її якості;

- удосконалення структури кормовиробництва, впровадження найбільш прогресивних методів збирання, зберігання і підготовки кормів до згодовування;

- інвестування в розвиток власної сировинної бази шляхом створення сучасних молочних ферм та здійснення комплексної реконструкції та модернізації існуючих приміщень ферм із запровадженням прогресивних технологій утримання тварин, нових систем машин і механізмів для комплексної механізації й автоматизації виробничих процесів, а також нових організаційних форм;

- забезпечення прискореного розвитку галузі за рахунок створення спеціалізованих господарств з молочного скотарства й концентрації та інтенсифікації виробництва молока на базових аграрних підприємствах;

- здійснення дієвої державної підтримки молочного скотарства і залучення коштів обласного і місцевих бюджетів.

Реалізацію визначених напрямів розвитку галузі забезпечить сформований організаційно-економічний механізм, що буде враховувати створення сприятливого інвестиційного середовища для досягнення оптимального рівня насиченості внутрішнього ринку молочною продукцією.

Висновки. Отже, в сучасних умовах основним інструментом механізму реалізації стратегічних цілей економічного розвитку підприємства є інвестиції. На даний час в Україні не існує єдиного бачення вирішення проблем інвестиційного розвитку сектора молочного виробництва та можливих схем взаємовідносин виробника молочної сировини і переробника. Досліджені причини зниження інвестицій в молочне скотарство дозволили обґрунтувати перспективні напрями інвестиційного забезпечення розвитку галузі. Серед них головні: подальше поліпшення селекційно-плеїнної роботи, підвищення продуктивності худоби шляхом поліпшення рівня годівлі поголів'я, удосконалення структури кормо виробництва, інвестування в розвиток власної сировинної бази та здійснення дієвої державної підтримки молочного скотарства.

Ефективність функціонування організаційно-економічного механізму залучення інвестицій визначається тим, наскільки раціонально та адекватно здійснюється взаємозв'язок між його організаційними та економічними складовими. Тому, при формуванні механізму доцільно буде враховувати специфічні особливості великих та дрібних товаровиробників. Визначені перспективні напрями інвестиційного розвитку галузі молочного скотарства дозволять значно підвищити її ефективність і на цій основі збільшити обсяги виробництва молочної продукції та покращити її якість.

Розгляд проблемних питань вимагає подальшого дослідження практичних та теоретичних аспектів формування ефективного організаційно-економічного механізму інвестування молочного скотарства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Маслак О.М. Світові тенденції молочного ринку / О.М. Маслак, Т.В. Хворост // Пропозиція. – 2010. – № 2. – С. 44–46.
2. Статистичний збірник «Тваринництво України» за 2012 р. / [ред. Ю.М. Остапчук]. – К.: Держкомстат України, 2013. – 202 с.
3. Статистичний збірник «Тваринництво України» за 2013 р. / [ред. Н.С. Власенко]. – К.: Держкомстат України, 2014. – 211 с.
4. Статистичний збірник «Тваринництво України» за 2014 р. / [ред. Н.С. Власенко]. – К.: Держстат України, 2015. – 212 с.
5. Статистичний збірник «Тваринництво України» за 2015 р. / [ред. Н.С. Власенко]. – К.: Держстат України, 2016. – 212 с.
6. Проект Концепції комплексної державної програми реформ та розвитку сільського господарства України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ugarport.org.ua/files/Projekt_sopsercii_agroreform.doc.
7. Коваль П.В. Ефективність функціонування аграрних підприємств в умовах зміни темпів і пропорцій відтворення ресурсного потенціалу / П.В. Коваль. // Економіка АПК. – 2005. – № 8. – С. 11–16.

УДК 631.1

Капітула С.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів
суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

Ільченко В.О.

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри економіки,
організації та управління підприємствами
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

ПРОБЛЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

У статті піднімається проблема економічної безпеки національного господарства України в сучасних кризових умовах. Наводиться статистика збиткових, збанкрутілих та ліквідованих підприємств по областях України. Наведена графічна інтерпретація методу мінімізації загальних витрат та розроблено механізм визначення оптимального розміру превентивних витрат на забезпечення економічної безпеки.

Ключові слова: економічна безпека, банкрутство, маржинальні, превентивні, ліквідаційні витрати на забезпечення економічної безпеки.

Капітула С.В., Ільченко В.А. ПРОБЛЕМА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО КРИЗИСА

В статье поднимается проблема экономической безопасности национального хозяйства Украины в современных кризисных условиях. Приводится статистика убыточных, обанкротившихся и ликвидированных предприятий по областям Украины. Приведена графическая интерпретация метода минимизации совокупных затрат и разработан механизм определения оптимального размера превентивных затрат на обеспечение экономической безопасности.

Ключевые слова: экономическая безопасность, банкротство, маржинальные, превентивные, ликвидационные затраты на обеспечение экономической безопасности.

Kapitula S.V., Ilchenko V.A. PROBLEM OF ECONOMIC SECURITY NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE IN CONDITIONS OF FINANCIAL AND ECONOMIC CRISIS

The article raises the problem of the economic security of the national economy of Ukraine in the current crisis. Provides statistics unprofitable, bankrupt and liquidated enterprises by regions of Ukraine. There is a graphical interpretation of the method of minimizing the total cost and developed a mechanism for determining the optimum size of the cost of preventive maintenance of economic safety.

Keywords: economic security, bankruptcy, margin, preventive, liquidation costs of economic security.

Постановка проблеми. В сучасних умовах економічної, політичної та фінансової кризи гостро постає проблема економічної безпеки національного господарства України, що обумовлено низкою негативних явищ фінансово-економічного характеру. Актуальність дослідження економічної безпеки національного господарства обумовлена порівняно високою кількістю банкрутств серед підприємств різних галузей не лише України, а й всього світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дане питання не досить широко досліджено в сучасних наукових джерелах, що обумовлено, в першу чергу, стрімкістю розвитку сучасної фінансово-економічної кризи. Однак існують деякі ґрунтовні праці, в яких досліджуються відповідні теоретико-методоло-

гічні підходи. Насамперед, це праці Терещенко О.О., Лисенко Ю.Г., Міщенко С.Г., Руденського Р.А., Спірідонова А.А. тощо.

Метою статті є акцентування уваги на проблемі економічної безпеки національного господарства України в умовах фінансово-економічної кризи. Також вважаємо за необхідне розробку механізму визначення оптимального розміру превентивних витрат на забезпечення економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ряд досліджень вітчизняних та іноземних науковців свідчить про те, що у світі із кожних 100 новостворених підприємств утримується на ринку не більш як 20–30 [1]. Особливо актуальне це питання зараз, коли, за статистичними даними агенції «Standard